

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เดิมประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายการเงินโดยมีเป้าหมายทางด้านปริมาณเงิน (monetary targeting) และต่อมาได้เปลี่ยนเป้าหมายใหม่มาเป็นเป้าหมายทางด้านเงินเฟ้อ (inflation targeting) ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยคาดว่า การดำเนินนโยบายการเงินทางด้านเงินเฟ้อนี้นี้จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและความชัดเจนของนโยบายการเงินได้ดีกว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินนโยบายการเงินโดยกำหนดเป้าหมายทางด้านเงินเฟ้อ ตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2543 เป็นต้นมา โดยการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อเป็นการล่วงหน้าสำหรับช่วงเวลา 1-2 ปีข้างหน้า เพื่อเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินนโยบายเพื่อรักษาอัตราเงินเฟ้อไม่ให้ต่ำกว่าหรือสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (พรทิพย์ เขียวศิริวิทย์, 2549) ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2552 ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดอัตราเงินเฟ้อเป้าหมายอยู่ที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน 0-3.5% ซึ่งอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานของประเทศไทยในเดือนธันวาคม 2551 อยู่ในระดับ 1.8% จึงอยู่ในอัตราเงินเฟ้อเป้าหมายที่กำหนด

การที่ปริมาณเงินหมุนเวียนเกิดการเพิ่มขึ้นได้นั้นเพราะปริมาณเงินมีมากเกินไปเมื่อเทียบกับปริมาณสินค้าและบริการที่ผลิตมาให้ผู้บริโภคจับจ่าย ผลที่ตามมาคือเงินปริมาณมากแต่สินค้าน้อย กลไกราคาในตลาดจึงเกิดการปรับตัวเพื่อให้อุปสงค์ได้คู่กับอุปทานในระบบ นั่นคือราคาสินค้าจะปรับสูงขึ้นตามปริมาณเงินหมุนเวียนในที่สุด ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องจัดการกับปริมาณเงินหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่สอดคล้องกับผลผลิตของประเทศ การประกาศขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายนั้น เป็นการส่งสัญญาณให้ระบบธนาคารและภาคการเงินทราบถึงเป้าหมายของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ต้องการควบคุมปริมาณเงินเพื่อไม่ให้กระทบต่อเสถียรภาพทางด้านราคา

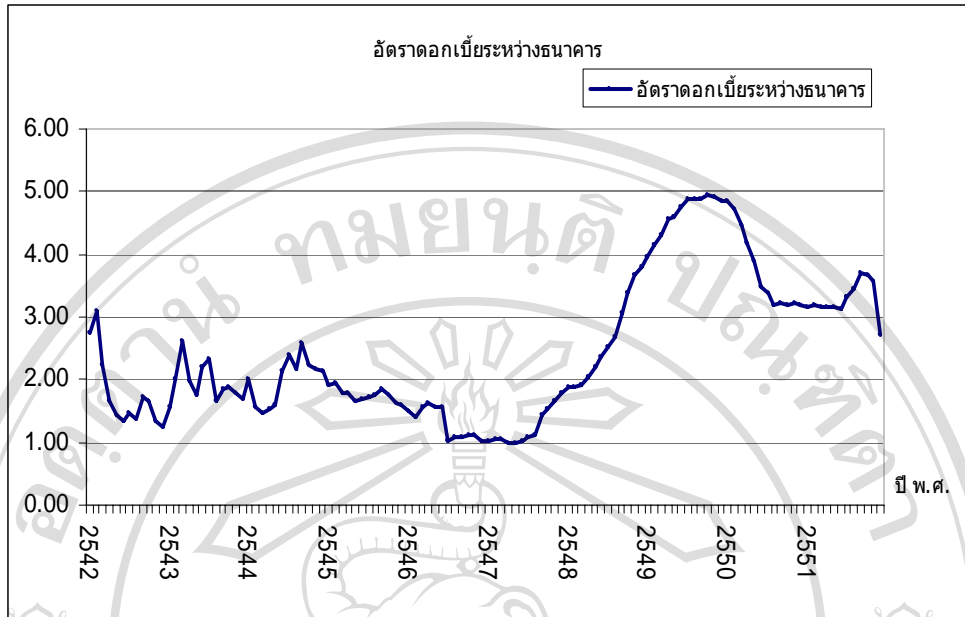
ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยได้ใช้อัตราดอกเบี้ยธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตรระยะ 1 วัน เป็นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอยู่ที่ร้อยละ 2.00 ต่อปี ซึ่งเป็นการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายร้อยละ 0.75 ต่อปี จากเดิมร้อยละ 2.75 ต่อปี ตามมติการประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2552 เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเงินโลกที่ส่งผลให้

เศรษฐกิจประเภทอุตสาหกรรมชะลอตัวอย่างรุนแรง และกระทบต่อการส่งออกของประเทศในภูมิภาคอย่างชัดเจน รวมถึงการส่งออกของไทยที่เริ่มหดตัว อุปสงค์ภาคเอกชนยังอยู่ในแนวโน้มชะลอตัวทั้งการบริโภคและการลงทุน นอกจากนี้ อัตราเงินเฟ้อที่ยังอยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องอันเป็นผลจากราคาน้ำมันและสินค้าโภคภัณฑ์ที่ลดลง ในภาวะที่เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจในประเทศที่ค่อนข้างชะลอตัวลง จึงได้มีการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552)

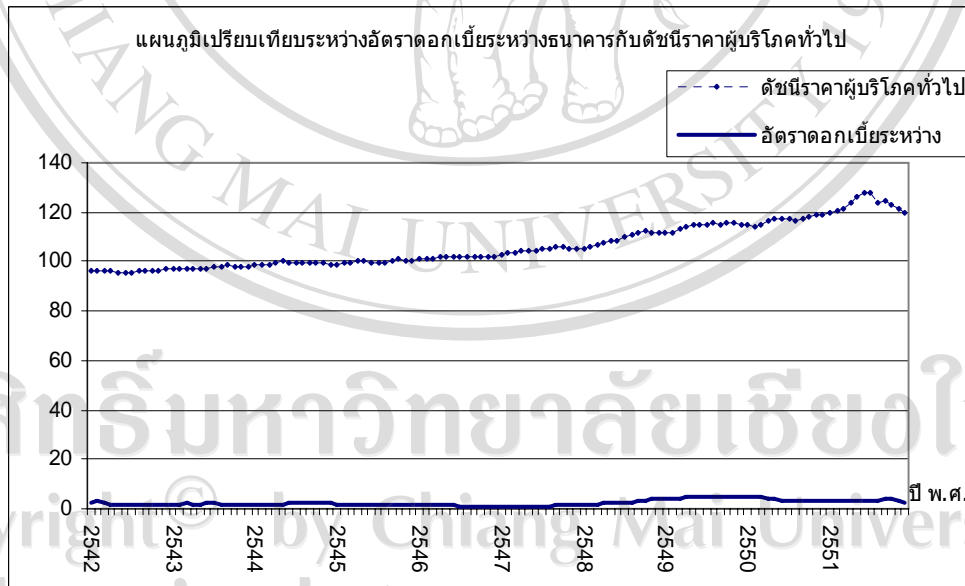
อัตราดอกเบี้ยนโยบายนั้นจะเป็นตัวกำหนดทิศทางอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินว่าจะไปในทิศทางใด ถ้ามีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลง เนื่องจากต้องการกระตุ้นให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ก็จะทำให้ทิศทางอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินปรับลดลง แต่ถ้ามีการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายก็จะทำให้ทิศทางอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินปรับเพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจด้วย

จากการดำเนินนโยบายทางการเงินที่ใช้อัตราดอกเบี้ยเป็นตัวแปรสำคัญดังกล่าว จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของอัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจ การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งเป็นข้อมูลลักษณะอนุกรมเวลา (time-series data) ได้แก่ข้อมูลอัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร และดัชนีราคาผู้บริโภค เหตุที่เลือกใช้อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคารเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่ค่อนข้างจะสัมพันธ์กับดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลรายเดือนย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม 2542 – ธันวาคม 2551 มาทดสอบเพื่อดูว่าข้อมูลที่ได้มีลักษณะเป็น stationary หรือไม่ โดยการทดสอบ unit root หลังจากนั้นจะทำการทดสอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (cointegration) ระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับดัชนีราคาผู้บริโภค และจะทำการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเป็นเหตุเป็นผล (Granger Causality Test) ว่าตัวแปรใดคือสาเหตุ (causes) และตัวแปรใดคือผลของสาเหตุนั้น (effects)

เมื่อพิจารณาข้อมูลอัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร ซึ่งเป็นข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2551 จะได้ ดังรูปที่ 1.1 และเมื่อนำข้อมูลอัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร กับดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป มาเปรียบเทียบตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2551 พิจารณาได้ตามรูปที่ 1.2

รูปที่ 1.1 แสดงอัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร ตั้งแต่ เดือน มกราคม 2542 ถึง ธันวาคม 2551

รูปที่ 1.2 แสดงการเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ย และดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทย ตั้งแต่ เดือน มกราคม 2542 ถึง ธันวาคม 2551

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับดัชนีราคาผู้บริโภคภายในประเทศไทย
- 2) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกัน และคุณภาพพระยะยาวระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับดัชนีราคาผู้บริโภคภายในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยเป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งเป็นข้อมูลลักษณะอนุกรมเวลา (time series data) มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา 2 ตัว คือ อัตราดอกเบี้ย และดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทย ซึ่งการศึกษานี้จะใช้อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคารเป็นตัวแทนของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงิน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทุกเดือนสัมพันธ์กับดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลรายเดือน 10 ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2542 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 รวมทั้งสิ้น 120 ตัวอย่าง

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ใช้ข้อมูลรายเดือน 10 ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2542 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 รวมทั้งสิ้น 120 ตัวอย่าง ซึ่ง ใช้ข้อมูลอัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคารจากธนาคารแห่งประเทศไทย และดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับดัชนีราคาผู้บริโภคภายในประเทศ
- 2) ทำให้ทราบความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกัน และคุณภาพพระยะยาวระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับดัชนีราคาผู้บริโภคภายในประเทศไทย